

5. Нижник Н.Р. Державне управління в регіонах України / Н.Р. Нижник // Вісник Української Академії державного управління при Президенті України : наук. журнал. – 2001. – № 2. – С. 425-434.

6. Желюк Т.Л. Планування соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Тернопільської області) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.02.03 – "Організація управління, планування і регулювання економіки" / Т.Л. Желюк / Київський національний економічний ун-т. – К., 2000. – 20 с.

7. Миронова Т.Л. Социально-экономическое развитие региона: диагностика и территориальное планирование : монография / Т.Л. Миронова. – Симферополь : Изд-во КРП "Крымпедгиз", 2008. – 460 с.

8. Стратегія розвитку Закарпатської області: механізм реалізації стратегії. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.carpathia.gov.ua/ua/139.htm>.

9. Генціяж Я. Інституційні механізми регіонального розвитку України: шлях до майбутнього / Я. Генціяж, М. Гнидюк // Збірник наукових праць УАДУ. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – Вип. 2, ч. 1. – С. 66-73.

10. Саєнко Г.В. На шляху до сталого розвитку економіки: господарський механізм взаємодії / Г.В. Саєнко, О.О. Папайка. – Донецьк : Вид-во ДонДУЕТ ім. Туган-Барановського, 2005. – 928 с.

11. Стеченко Д.М. Інноваційна політика підвищення конкурентоспроможності економік регіонів України / Д.М. Стеченко // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2008. – № 24. – С. 114-119.

12. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2006 р., № 1001.

13. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава", розроблена Кабінетом економічних реформ при Президенті України.

14. Бутов А.М. Інноваційна діяльність регіону: теоретичний аспект / А.М. Бутов // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.13. – С. 160-166.

15. Богуш Л.Г. Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en...5.../zbirnik_RE_1_56.pdf.

16. Миколайчук М.М. Особливості парадигми державного управління розвитком регіону / М.М. Миколайчук // Економіка будівництва і міського господарства. – 2009. – № 2. – С. 81-88.

Ватченко А.Б., Ильченко В.Н. Механизм обеспечения устойчивого развития регионов Украины

Рассмотрены подходы современных ученых к формированию механизма социально-экономического развития регионов, а также этапы реализации стратегии, которые способствуют их устойчивому развитию. Предложено собственное видение механизма обеспечения устойчивого развития регионов.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, устойчивое развитие, регион, механизмы развития, стратегия устойчивого развития, составляющие механизма устойчивого развития региона.

Vatchenko A.B., Ilchenko V.N. Ensuring mechanism of stable development of regions of Ukraine

The article deals with modern scientists' approaches of mechanism of socio-economic development of regions formation and phases of strategy realization that assists its stable development. Authors proposed their own vision of ensuring mechanism of stable development of regions of Ukraine.

Keywords: socio-economic development, stable development, region, development mechanism, stable development strategy, elements of mechanism of stable development of regions of Ukraine.

УДК 504*33+34 Доц. І.А. Дубовіч, канд. геогр. наук – НЛТУ України, м. Львів

СУЧАСНІ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Звернено увагу на глобальні екологічні проблеми. Описано основні еколого-економічні та правові проблеми реалізації концепції сталого розвитку. Розглянуто екологізацію економіки як основний чинник формування сталого розвитку. Обґрунтовано актуальність і важливість активного й ефективного міжнародного еколого-економіко-правового співробітництва. Проаналізовано міжнародні конференції, які проводились під егідою ООН, присвячені умовам реалізації концепції сталого розвитку. Розглянуто важливість й актуальність теоретико-методологічної розробки і прийняття Екологічної Конституції Землі.

Ключові слова: сталий розвиток, екологічна економіка, екологічне право, екологізація економіки, екологічні проблеми, Організація Об'єднаних Націй, Екологічна Конституція Землі.

Постановка проблеми та її актуальність. Найбільш актуальними проблемами людства є прогресуюча деградація навколишнього природного середовища, виснаження природних ресурсів та екологічна небезпека. Наукові дослідження переконують, що неефективний розвиток економіки, нераціональне природокористування, негативні тенденції щодо забруднення довкілля дедалі посилюються. У зв'язку з цим охорона довкілля, екологічна безпека, радикальне поліпшення екологічної ("зеленої") економіки та еколого-правової ситуації стали для людства першочерговим завданням.

Внаслідок існуючих проблем взаємозв'язків між суспільством і природою, виникає потреба в удосконаленні теоретико-методологічної основи екологічної економіки й екологічного права, спрямованих на реалізацію концепції сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблем. Деякі теоретико-методологічні аспекти еколого-економічного та правового механізму, спрямованого на реалізацію концепції сталого розвитку, висвітлено в наукових працях українських (Ю.Ю. Туниці, Б.В. Буркинського, Л.Г. Мельника та ін.) та зарубіжних (Роберта Костанзи, Германа Дейлі, Джоша Фарлея та ін.) вчених. Проте досі немає розробленого наукового теоретико-методологічного підходу до еколого-економічного та еколого-правового механізму реалізації сталого розвитку на різних рівнях (глобальний, національний, регіональний та ін.), відсутні чіткі програми дій, спрямовані на реалізацію концепції сталого розвитку, належні природоохоронні механізми для забезпечення екологічних і економічних прав та обов'язків громадян та ін.

Метою цієї роботи є аналіз основних еколого-економічних та правових тенденцій, спрямованих на реалізацію концепції сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Упродовж останніх десятиріч світова спільнота дедалі виразніше усвідомлює відповідальність людини за прогресуючу деградацію природного довкілля, виснаження природних ресурсів та екологічну небезпеку. Про це свідчить проведення під егідою Організації Об'єднаних Націй (ООН) низки важливих міжнародних конференцій та підписання ряду міждержавних угод у сфері охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки і раціонального використання та відтворення природних

ресурсів, внаслідок чого були визначені нові цілі та завдання екологічної економіки, міжнародної екологічної політики й екологічного права.

Із розвитком людської цивілізації, бурхливим зростанням кількості населення на Землі (більше 7 млрд у 2012 р.), обсягів виробництва та його відходів взаємозв'язки між суспільством і природою дедалі загострюються. Ці явища набули особливого значення наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. і характеризуються цілим спектром криз (екологічних, економічних, природно-ресурсних та ін.). Проблеми, спричинені людиною своїм безвідповідальним ставленням до природи і безмежним бажанням збагачення у будь-який спосіб, призвели у багатьох регіонах світу до великомасштабних біологічних катастроф, погіршення якості життя та здоров'я населення. За даними медичних досліджень, кожного тижня у світі з'являється 5 нових хвороб. У наш час нараховують понад 5 тис. рідкісних, невідомих хвороб [6]. Більша частина цих хвороб пов'язана з погіршенням природних умов (якість прісної води, атмосферного повітря, земельних ресурсів тощо) проживання населення. Така ситуація поставила людство перед необхідністю формування нового соціо-еколого-економічного світогляду, нових морально-етичних пріоритетних цінностей, нового природоохоронного регулювання тощо.

Оскільки природний комплекс кожної країни нерозривно пов'язаний з природним комплексом інших країн, зокрема сусідніх, то вирішення основних проблем взаємозв'язків між суспільством і природою неможливе без активного й ефективного міжнародного еколого-економіко-правового співробітництва, яке б відповідало умовам сталого розвитку. Це пояснюється тим, що в наш час найбільш науково обґрунтованою теоретико-методологічною основою людського розвитку в найближчому майбутньому є концепція сталого розвитку. Багато теоретиків вважають, що сталий розвиток є найбільш перспективною ідеологією ХХІ ст. і навіть усього третього тисячоліття. Формування ідеї сталого розвитку має довгу історію становлення. Починаючи від наукових праць В.І. Вернадського про ноосферу (початок минулого сторіччя), декларації Першої міжнародної конференції ООН з навколишнього середовища (Стокгольм, 1972) – де було зазначено зв'язок соціально-економічного розвитку з проблем навколишнього середовища, наукових доповідей Римського клубу (1972) – в яких сформульовані ідеї переходу цивілізації до стану "глобальної динамічної рівноваги", до звіту Всесвітньої комісії ООН з навколишнього середовища і розвитку в 1987 р., конференції ООН з проблем навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992), Всесвітнього саміту з питань сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2002) і сьогодення.

Теорія сталого розвитку є альтернативою парадигмі економічного зростання, яка ігнорує екологічну небезпеку від розвитку за екстенсивною моделлю [7]. Основною метою сталого розвитку є забезпечення динамічного соціально-економічного зростання, збереження якості довкілля і раціональне використання природних ресурсів, задоволення потреб сучасних і майбутніх поколінь через побудову високоефективної екологічної економіки та екологічного права. Критерієм сталого розвитку має бути не приріст обсягів виробництва, а потенціал його зростання в умовах збереження та покращення якісних показників навколишнього природного середовища. Отже, сталий розви-

ток має перед собою стратегічні завдання у сфері екологічно збалансованого розвитку економіки, забезпечення соціальної справедливості, раціонального використання природно-ресурсного потенціалу тощо.

Взаємозалежність екологічних та економічних чинників – це гостро поставлені питання про системну еколого-економічну ефективність використання природних ресурсів, охорону довкілля та екологічну безпеку людства. Як відомо, ці питання посідають найважливіше місце в концепції сталого розвитку. Формування сталого розвитку ґрунтується на притаманних конкретній державі еколого-економічних принципах, еколого-правових нормах, соціально-економічному розвитку та інших особливостях. Забезпечення сталого розвитку в будь-якій державі чи регіоні неможливе без екологізації економіки, тобто без перетворення економіки, спрямованої на зменшення інтегрального еколого-деструктивного впливу процесів виробництва, послуг і споживання товарів у розрахунку на одиницю структурного суспільного продукту [7]. Екологізація економіки здійснюється через систему організаційних заходів, інноваційних процесів, реструктуризацію сфери виробництва і споживчого попиту, раціонального природокористування тощо. Оскільки екологізація економіки стосується не лише окремих держав, а є глобальною проблемою, то необхідно розробити належну стратегію й прийняти відповідні заходи, які б у сукупності створили світову екологізацію економіки.

Побудова екологізації економіки і вирішення наявних еколого-економіко-правових проблем, спрямованих на реалізацію концепції сталого розвитку, можливе тільки в умовах широкого й активного міжнародного еколого-економічного, еколого-політичного та еколого-правового співробітництва всіх держав. Враховуючи той факт, що планета Земля є єдиною взаємозв'язаною і залежною глобальною еколого-економічною системою, принципи сталого розвитку мають запанувати у цілому світі. На міжнародному рівні (з участю всіх держав світу) мають здійснюватись практичні заходи щодо формування спільної екологічної економіки, екологічної політики та екологічного права [3].

Різні чинники, такі як екологічна, економічна та політична криза, зміни нормативно-правової бази, ситуація ринкової кон'юнктури тощо мають безпосередній вплив на розроблення і прийняття концепції сталого розвитку на різних рівнях (глобальний, міжнародний, національний, регіональний тощо). Дуже складно реалізувати принципи сталого розвитку в сучасних умовах, коли в різних регіонах світу ускладнюються економічні, екологічні та геополітичні інтереси. У наш час ідеї сталого розвитку певною мірою реалізуються лише в окремих країнах (Данія, Німеччина, Швеція та ін.).

На думку деяких спеціалістів, концепція сталого розвитку є прогресивною, але не бездоганною. В умовах конкуренції практично неможливо створити стійкі структури виробництва і споживання, особливо у країнах слаборозвинених та з перехідною економікою. Непросто переконати слаборозвинені країни в необхідності захисту майбутніх поколінь у той час, коли їм доводиться боротися за виживання, збереження теперішнього покоління. Отже, концепція сталого розвитку не враховує рівень соціально-економічного розвитку країни. Вона розрахована, головним чином, на високорозвинені

країни. З огляду на це, концепція сталого розвитку може стати дієвою теоретико-методологічною основою лише тоді, коли буде практично реалізовуватись, комплексно вирішувати екологічні, економічні та соціальні проблеми всіх країн світу.

Перехід до сталого розвитку має відбуватися в умовах раціонального поєднання ефективного функціонування ринкової системи та державного регулювання економіки, шляхом координації дій у всіх сферах людської діяльності, переорієнтації суспільно-політичних відносин, екологічних, економічних та правових інститутів. Досягнення мети сталого розвитку можливе лише тоді, коли виконання його програми буде усвідомлене громадськістю кожної країни, кожним громадянином нашої планети.

Оскільки в Україні за 19 років після Конференції ООН в Ріо-де-Жанейро нема схвалених Верховною Радою концепції, стратегії і державної програми сталого розвитку, то це свідчить про недостатнє розуміння цієї надзвичайної й актуальної глобальної проблеми. У наш час охорона довкілля, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини є невід'ємною умовою сталого розвитку. У зв'язку з цим ООН та її спеціалізовані установи докладають чималі зусилля у вирішенні еколого-економічних та еколого-правових проблем, спрямованих на реалізацію концепції сталого розвитку на всіх рівнях.

Важливим кроком у розвитку концепції сталого розвитку, екологічної економіки, еколого-політичних та еколого-правових міжнародних відносин було прийняття Генеральною Асамблеєю ООН у 1962 р. резолюції 1831 (XVII) "Економічний розвиток і охорона природи", де було зазначено, що природоохоронні заходи повинні проводитися завчасно або хоча б одночасно з економічним розвитком на підставі національного законодавства держав і міжнародного права.

Зазначимо, що з 1968 р. розпочалась (під егідою ООН) підготовка до першої в історії всесвітньої конференції, присвяченої проблемам взаємовідносин людства і довкілля. Конференція відбулася у червні 1972 р. у Стокгольмі (Швеція). У 1987 р. було опубліковано доповідь Міжнародної комісії з навколишнього середовища й розвитку (під головуванням Гру Харлем Брундтланд) "Наше спільне майбутнє", у якій утвердився термін "сталий розвиток" (англ. *sustainable development*). Основною метою сталого розвитку є забезпечення динамічного соціально-економічного зростання, збереження якості довкілля і раціональне використання природних ресурсів, задоволення потреб сучасних і майбутніх поколінь через побудову високоефективної еколого-економічної системи тощо.

Після Стокгольмської конференції було розроблено і прийнято значну кількість національних законодавчих актів та підписано низку міжнародних угод у сфері охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки і раціонального використання та відтворення природних ресурсів. Ці закони й угоди спрямовані переважно на вирішення пріоритетних національних і глобальних еколого-економічних проблем.

Через 20 років після Стокгольмської конференції відбулася (3-14 червня 1992 р.) в Ріо-де-Жанейро (Бразилія) Конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку. У цій конференції взяли участь представники

178 країн, близько 10 тис. делегатів, з них 116 – урядовці найвищого рівня. Були присутні також і представники близько 1400 неурядових організацій.

На цій конференції було ухвалено п'ять документів: "Рамкову конвенцію ООН про зміни клімату"; "Конвенцію про біологічне різноманіття"; "Заяву щодо принципів глобального консенсусу у менеджменті та стійкому розвитку всіх типів лісів"; "Декларацію по довкіллю і розвитку" (її ще називають "Декларація Ріо-де-Жанейро") і "Порядок денний на XXI століття", що вміщує план міжнародних дій з охорони довкілля на межі XX і XXI століть.

Конференція в Ріо-де-Жанейро започаткувала нову еру екологічної економіки, глобальної екологічної політики та екологічного права. Через 10 років після неї в місті Йоганесбург (ПАР) відбувся Міжнародний конгрес зі сталого розвитку (в різних літературних джерелах зустрічаємо і як Саміт ООН "Ріо+10"), основним висновком якого стало підтвердження безальтернативності моделі сталого розвитку.

Після конференції, яка відбулася у 1992 р. в Ріо-де-Жанейро, кожних 5 років проводяться конференції під назвами "Ріо+5", "Ріо+10", "Ріо+15", на яких підсумовується виконання "Порядку денного на XXI століття" [5, с. 184-191]. Великі очікування пов'язані з конференцією ООН зі сталого розвитку "Ріо+20", яка проходить у Бразилії (м. Ріо-де-Жанейро) 4-6 червня 2012 р. на найвищому міжнародному еколого-політичному рівні і має за мету досягнення згоди щодо нових правових зобов'язань у сфері сталого розвитку на основі оцінки досягнутого прогресу в цій сфері, а також окреслення шляхів вирішення існуючих і запобігання потенційним глобальним екологічним загрозам.

Аналізуючи діяльність ООН у міжнародних еколого-економічних, еколого-політичних та еколого-правових відносинах, простежуються чималі зусилля цієї світової організації у вирішенні глобальних екологічних проблем. Але, на жаль, як свідчить досвід, підписані міжнародні документи в екологічній сфері, дуже мало реалізуються, вони мають більш теоретичний, рекомендаційний характер. Це пояснюється тим, що відсутній юридичний механізм практичної реалізації підписаних міжнародних договорів. Можна навести приклад: США, які посідають перше місце серед держав світу за часткою (36 %) викидів парникових газів [1, с. 37], не підписали Кіотський протокол. На нашу думку, такі міжнародні еколого-політичні і правові відносини є малоефективними. Тому запропонована академіком НАН України Ю.Ю. Туницею для розробки і відповідного застосування на практиці Екологічна Конституція Землі (ЕКЗ) [5] є вчасною і необхідною. Функціонування ЕКЗ означає створення рівних екологічних прав та обов'язків для населення всіх держав світу в галузі охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки й раціонального використання та відтворення природних ресурсів.

Екологічна Конституція Землі – це Основний Закон, що регулює на загальноприйнятих еколого-правових принципах та нормах екологічні права та обов'язки суб'єктів конституційних правовідносин всієї планети Земля [5, с. 184-191].

Висновки. Основні проблеми вдосконалення еколого-економічних та еколого-правових аспектів реалізації концепції сталого розвитку такі: відсутність у різних країнах світу умов (соціально-економічного розвитку) та інте-

ресів (еколого-економічних, еколого-правових тощо); відсутність у населення відповідного морального погляду у відносинах з природою, а також почуття відповідальності перед майбутніми поколіннями; відсутність належних механізмів для забезпечення еколого-економічних прав та обов'язків громадян; відсутність чітких програм дій (міжнародних, національних, обласних та ін.), спрямованих на реалізацію концепції сталого розвитку тощо.

Література

1. Галушкіна Т.П. Економіка природокористування / Т.П. Галушкіна. – Харків : Вид-во "Бурун книга", 2009. – 480 с.
2. Гринів Л.С. Екологічна економіка : навч. посібн. / Л.С. Гринів. – Львів : Вид-во "Магнолія 2006", 2010. – 358 с.
3. Дубовіч І.А. Особливості та перспективи розвитку міжнародної екологізації економіки // Ecological economics and sustainable forest management: developing a transdisciplinary approach for the Carpathian Mountains / Edited by I.P. Soloviy, W.S. Keeton. – Lviv : Ukrainian National Forestry University Press. Liga-Pres. 2009. – P. 96-105.
4. Дубовіч І.А. Екологічне право України : курс лекцій / І.А. Дубовіч. – Львів : Вид-во НЛТУ України, 2007. – 147 с.
5. Екологічна Конституція Землі. Методологічні засади / за ред. акад. НАН України, д-ра екон. наук, проф. Ю.Ю. Туниці. – Львів : РВВ НЛТУ України, 2011. – 440 с.
6. Подробности. [Электронный ресурс]. – Доступный з <http://www.podrobnosti.ua/videoarchive/2012/01/14/2668.html>.
7. Туниця Ю.Ю. Економіка і ринок: подолання суперечностей / Ю.Ю. Туниця. – К. : Вид-во "Знання", 2006. – 314 с.

Дубович И.А. Современные эколого-экономические и правовые проблемы реализации концепции устойчивого развития

Обращено внимание на глобальные экологические проблемы. Описаны основные эколого-экономические и правовые проблемы реализации концепции устойчивого развития. Рассмотрена экологизация экономики как основополагающий фактор формирования устойчивого развития. Обоснованы актуальность и важность активного и эффективного эколого-экономико-правового сотрудничества. Проанализированы международные конференции, которые проводились под эгидой ООН, посвященные условиям реализации концепции устойчивого развития. Рассмотрены важность и актуальность теоретико-методологической разработки Экологической Конституции Земли.

Ключевые слова: устойчивое развитие, экологическая экономика, экологическое право, экологические проблемы, Организация Объединенных Наций, Экологическая Конституция Земли.

Dubovych I.A. Modern ecological, economic and legal challenges of the sustainable development conception implementation

The attention is concentrated on the global environmental problems. Main environmental, economic and legal problems which are directed towards sustainable development conception implementation are considered. The greening of economy is treated as main factor of achieving the goals of sustainable development. The importance and urgency of active building and efficient international collaboration in environmental, economic and legislative fields are stressed. The international conferences on sustainable development which were organized by the UN analyzed. The importance and actual developments of theoretical and methodological aspects towards adoption of the World Environmental Constitution are considered.

Keywords: sustainable development, ecological economics, environmental law, greening of economy, ecological problems, UN, World Environmental Constitution.

УДК 334.722

Доц. І.В. Колодяжна, канд. екон. наук –
Донецький НУ економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Розглянуто особливості розвитку малого бізнесу як одного з напрямків формування конкурентного ринкового середовища. Висвітлено теоретичні положення та практичні підходи до організації і регулювання малого бізнесу.

Ключові слова: малий бізнес, перехідна економіка, підприємництво.

Постановка завдання, мета роботи. Постановка завдання цього дослідження полягає в розгляді питання про місце підприємств малого бізнесу в умовах економічної кризи в Україні. Малий бізнес як інституційний сектор економіки давно став домінуючим за чисельністю та обсягами виробництва у провідних країнах світу. Малі підприємства забезпечують конкретних споживачів, а водночас – виконують важливу соціальну роль, надаючи робочі місця та забезпечуючи джерело доходу для значних прошарків населення.

Хоча протягом усього періоду економічних реформ чимало сказано про необхідність розвитку в Україні малого бізнесу, в дійсності стан його розвитку залишається незадовільним. Проблема полягає навіть не в кількісних параметрах цієї сфери, які поступово поліпшуються, а насамперед – у структурі вітчизняного малого бізнесу.

Насторожує те, що за роки реформ малий бізнес України не зміг знайти свого місця в національній економіці, і не отримав належного позитивного ефекту від позитивних тенденцій останніх років. Тому сьогодні життєво важливим є залучення розвитку малого і середнього бізнесу в Україні до загальної стратегії економічного та структурної реконструкції національної економіки. Питання розвитку малого підприємництва розглянуто у працях Ю. Авксентьева, В. Білика, О. Благодарного, З. Варналія, Л. Вороніної, В. Карсекіна, О. Квасовського, О. Кужель та інших.

Але питання щодо регулювання розвитку малого підприємництва потребують подальшого дослідження з урахуванням організаційно-економічних умов його розвитку в Україні. У цей час проводиться багато дискусій з питань малого бізнесу, його нерідко називають новою економічною категорією. При цьому нехтують тим фактом, що малий бізнес як ідея з'явився з виникненням людської спільноти. Він не є винятково економічним терміном, тому що безпосередньо пов'язаний із багатьма аспектами діяльності і поведінки людини. Проте позиції науки і її погляди на розкриття змісту і значення малого бізнесу ще дотепер не приведені до єдиного розуміння.

Результати дослідження. Підтримка становлення та розвитку є одним з визначальних пріоритетів державної політики з перших років економічних реформ. Вагома роль малого підприємництва у забезпеченні конкурентного середовища, гнучкості національної економіки, зайнятості та доходів населення здобула широке визнання на всіх рівнях та знайшла свій вияв у здійсненні спеціальних заходів державної політики щодо підтримки розвитку малого бізнесу в Україні. [1]. Проте дієвість заходів політики підтримки ма-